

Maa- ja metsätalousministeriön asetus (46/2020) ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta annetun asetuksen (1367/2011) muuttamisesta

TIIVISTELMÄ

Maa- ja metsätalousministeriön asetusta ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta (1367/2011), jäljempänä *elintarvikehuoneistoasetus*, muutetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (46/2020). Asetuksessa huomioidaan elintarvikelain (23/2006) muutos (1397/2019) omavalvonnan osalta. Lain mukaan elintarvikealan toimijalla on oltava järjestelmä, jonka avulla toimija tunnistaa ja hallitsee toimintaansa liittyvät vaarat ja varmistaa, että elintarvike ja sen käsittely täyttävät elintarvikemääräyksissä asetetut vaatimukset, mutta erillisen omavalvontasuunnitelman vaatimuksesta on luovuttu. Laissa edellytetään omavalvonnan tulosten kirjaamista riittäväällä tarkkuudella. Asetuksen 5 § omavalvonnasta muutetaan vastaavasti. Asetus tulee voimaan 1.2.2020.

TAUSTAA

Asetuksen taustalla on elintarvikelain (23/2006) muutos (1397/2019) omavalvonnan osalta.

LAINSÄÄDÄNTÖ

EU-lainsäädäntö

Elintarvikehuoneistojen rakenteellisista ja toiminnallisista vaatimuksista, mukaan lukien omavalvontaa ja sen kirjaamista koskevat vaatimukset, säädetään elintarvikehygieniasta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 852/2004, jäljempänä *yleinen elintarvikehygieniasetus*. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004, jäljempänä *eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetus*, liitteissä II ja III säädetään hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen vaatimusten lisäksi myös vähittäismyyntiä (ja alkutuotantoa) koskevista vaatimuksista. Elintarvikkeiden mikrobiologisista vaatimuksista säädetään komission elintarvikkeiden mikrobiologisista vaatimuksista annetussa asetuksessa (EY) N:o 2073/2005, jäljempänä *mikrobikriteeriasetus*.

Kansallinen lainsäädäntö

Elintarvikehuoneistoasetuksella säädetään ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen rakenteellisista ja toiminnallisista vaatimuksista. Elintarvikehuoneistoasetuksella täydennetään yleisen elintarvikehygieniasetuksen ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniasetuksen vaatimuksia.

TAVOITTEET JA VAIKUTUKSET

Elintarvikehuoneistoasetuksen muutoksen tarkoituksena on huomioida elintarvikelain muutos. Oma-
valvontasuunnitelmaa koskevien vaatimusten poistuminen keventää toimijoiden hallinnollista taakkaa. Ruokavirastolle aiheutuu jonkin verran hallinnollista taakkaa ohjeistuksen uusimisessa.

VALMISTELU

Asetus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä, yhteistyössä Ruokaviraston ja Lapin aluehallintoviraston kanssa. Asetusehdotus oli kansallisella lausuntokierroksella 24.10.-

30.11.2019 yhdessä kahden muun asetusehdotuksen kanssa (asianumero 1603/01.02/2019, <https://mmm.fi/lausunnolla>). Lausuntoja saatiin määräajassa yhteensä 12 kappaletta seuraavilta tahoilta: Sosiaali- ja terveysministeriö, Ruokavirasto, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Itä-Suomen aluehallintovirasto, Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta, Eläinlääkärihygieenikkojen yhdistys ry, Suomen Eläinlääkäriliitto, Matkailu- ja Ravintolapalvelut ry, Päivittäistavarakauppa ry, Kalankasvattajaliitto, Paliskuntain yhdistys ja Suomen Metsästäjäliitto. Lausunnot on pyritty huomiomaan mahdollisuuksien mukaan.

VOIMAANTULO

Asetus tulee voimaan 1.2.2020.

YLEISPERUSTELUT

Omavalvonta

Elintarvikelain (23/2006) muutoksella (1397/2019) muutettiin omavalvontaa koskeva 19 § ja kumottiin 20 §. Uuden 19 §:n 1 momentin mukaan elintarvikealan toimijalla on oltava riittävät ja oikeat tiedot tuottamastaan, jalostamastaan ja jakelemastaan elintarvikkeesta. Lisäksi elintarvikealan toimijalla on oltava järjestelmä, jonka avulla toimija tunnistaa ja hallitsee toimintaansa liittyvät vaarat ja varmistaa, että elintarvike ja sen käsittely täyttävät elintarvikemääräyksissä asetetut vaatimukset. Erillistä kirjallista omavalvontasuunnitelmaa ei enää vaadita, vaan lain edellyttämä järjestelmä voi myös olla esimerkiksi elintarviketurvallisuusjärjestelmä tai laadunhallintajärjestelmä. Myös Ruokaviraston arvioimia hyvän käytännön ohjeita tai jopa toimijan omia työohjeita voi pienimuotoisen toiminnan yhteydessä pitää lain edellyttämänä järjestelmänä. Laissa edellytetään omavalvonnan tulosten kirjaamista riittävällä tarkkuudella. Omavalvonnan kirjaamisvaatimuksista säädetään myös yleisessä elintarvikehygieniasetuksessa.

YKSITYISKOHTAINEN SISÄLTÖ

5 § Omavalvonta

Omavalvontasuunnitelmaa koskevan lakiperustan kumouduttua elintarvikehuoneistoasetuksen 5 §:ää on muutettava, koska pykälässä ei enää voi olla viittauksia omavalvontasuunnitelmaan. Pykälässä ei myöskään tarvitse enää määritellä omavalvontaa, sillä se on määritelty laitosten elintarvikehygieniasta annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (795/2014), jonka määritelmiä sovelletaan 2 §:n mukaan myös tässä asetuksessa.

Vaikka erillisenä asiakirjana laadittua omavalvontasuunnitelmaa ei jatkossa vaadita, toimijalla tulee olla järjestelmä, jonka avulla hän tunnistaa ja hallitsee toimintaansa liittyvät vaarat ja varmistaa, että elintarvike ja sen käsittely täyttävät elintarvikemääräyksissä asetetut vaatimukset. Elintarviketurvallisuus perustuu jatkossakin suurelta osin toimijoiden omavalvontaan ja omavalvonnan tulokset tulee kirjata. Velvoite tähän tulee myös yleisestä elintarvikehygieniasetuksesta. Elintarvikelain muutoksella annetaan lähinnä enemmän joustoa omavalvonnan kuvaamistapaan. Vastaavaa joustoa on sisällytynyt Ruokaviraston ohjeistukseen jo joitakin vuosia.

1 momentissa säilytetään viittaukset yleisen elintarvikeasetuksen 4 ja 5 artiklaan sekä elintarvike la in 19 §:ään. Koska myös eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetuksen liitteissä II ja III on vähittäismyyntiä koskevia vaatimuksia muun muassa kalastustuotteiden osalta, momenttiin lisätään viittaukset kyseisiin liitteisiin. Lisäksi näytteiden oton ja tutkimisen osalta viitataan mikrobikriteeri-asetukseen.

2 momentissa säilytetään pääosin voimassa olevan asetuksen 3 momentin säännös omavalvonnan kirjauksista. Omavalvonnan kirjauksilla tarkoitetaan kaikkia toimintaan ja toiminnan dokumentointiin liittyviä tallenteita ml. jäljitettävyyden tallenteet, jotka voivat olla myös sähköisessä muodossa. Lisäksi momentissa säilytetään nykyisen 4 momentin vaatimus, että omavalvonnan tallenteiden on oltava valvontaviranomaisen saatavilla. 3 momentissa säilytetään nykyisessä 4 momentissa oleva vaatimus omavalvonnan kirjausten säilytysajoista, mutta vaatimusta selvennetään.

Pykälästä on poistettu tarpeettomana viittaukset EU:n sivutuotelainsäädäntöön ja tartuntalaissa (1227/2016) oleviin työntekijöiden terveydentilaa koskeviin säännöksiin, sillä kyseistä lainsäädäntöä on joka tapauksessa noudatettava.